

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

- співпраця з благодійними фондами – укладення меморандумів для ефективної реалізації соціальних проєктів.

У середньому українські компанії виділяють сьогодні 5-10 % прибутку на підтримку армії та гуманітарні потреби.

Євроінтеграція вимагатиме приведення українського корпоративного права відповідно до стандартів ЄС, зокрема щодо прозорості та захисту прав акціонерів. Впровадження міжнародних стандартів звітності (наприклад ESG) сприятиме розвитку СББ, а підвищення ролі громадськості – зростанню очікувань суспільства щодо соціальної відповідальності бізнесу.

Отже, правове регулювання корпоративної діяльності в Україні ґрунтовано на комплексі нормативно-правових актів, що визначають принципи прозорості, підзвітності та захисту прав акціонерів. Соціальна відповідальність бізнесу є стратегічною практикою, спрямованою на розв’язання соціальних проблем і покращення якості життя громадян. Взаємозв’язок правових норм і соціальної відповідальності забезпечує основу для сталого розвитку бізнесу та суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Колянко О. В. Корпоративне управління: навч. посіб. Львів: Видавництво ЛТЕУ, 2019. 343 с.

ЄВСЄЄВА О. О., д-р. економ. наук, професор,
ГО «Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД»,
ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян»,
м. Київ, Україна

КЛЮЧОВІ ІДЕЇ ФІЛОСОФІЇ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: МІЖ ЦИФРАМИ ТА ДОВІРОЮ

Про роль, значення, сутнісні характеристики бухгалтерського обліку чимало сказано, обговорено, доведено. Проте проблема сучасного бачення ролі обліку та його функціональності в управлінні сучасними бізнес-процесами залишається актуальною щодо визначення значущості як облікової системи, так і фахівців з обліку з огляду на «консервативні погляди користувачів», що трактують сучасний облік традиційно як рахівництво. Через це доведення значущості обліку як потужної інформаційної системи – питання фахової, предметної принциповості, яке потребує повсякчасного

обґрунтування під впливом факторів, які з'являються в сучасному менеджменті, у сучасних бізнес-процесах [1].

Уже на цьому етапі реалізації фахової облікової діяльності постають актуальні питання її оцінювання з точки зору прикладного упровадження та корисності інформативності для інших користувачів обліково-аналітичної системи. Це можна здійснити поєднанням відповідних філософських підходів і методів мислення, а також інструментів філософії з практикою обліку та аналітики. В основі такого дослідження лежить визначена нами *мета – розуміння філософії обліку з її основними класичними елементами методу бухгалтерського обліку* (документація, інвентаризація, оцінювання, калькуляція, система рахунків бухгалтерського обліку, подвійний запис, баланс і звітність) *у русі від філософії обліку* (як початкового дослідження сутності обліку і в подальшому глибокого дослідження обліку за його елементами методу) *до філософії складання звітності* (як логічного фахового технічного завершення обліку для покриття інформаційних потреб користувачів і як соціально-комунікативний феномен). Для дослідження оцінювання прикладного упровадження та інформативності обліку нами поєднано застосовано [авторський внесок] філософсько-гуманітарні методи дослідження таких наук, як *епістемологія* (чи є знанням?), *праксеологія* (чи корисно в дії?), *феноменологія* (як сприймають?), *герменевтика* (як тлумачать?), *етика* (чи відповідає суспільним цінностям?), у результаті чого сформульовані *основні ідеї філософії складання фінансової звітності* як певні керівні філософські принципи в обліку.

Філософія обліку є передумовою розвитку його теорії, сприяє розумінню самої суті обліку і його розвитку відносно часу, простору, руху та інших онтологічних категорій, розкриває можливості розширення предметного поля, об'єктів, методології, дає відповіді на питання про призначення, зміст, функції обліку та потребує дослідження концептуальних основ [2, 3].

Бухгалтерський облік із моменту виокремлення його як науки продовжує базуватися на унітарних, виключно властивих для нього елементах методу бухгалтерського обліку, розроблених і обґрунтованих засновником бухгалтерського обліку Лукою Пачолі ще у XV ст., що, з одного боку, свідчить про фундаментальність і статичність бухгалтерського обліку як науки і теоретичного знання в історико-філософському розвитку, а з іншого – про його постійне, продиктоване часом і відповідними соціально-економічними обставинами, просування в сучасних умовах розвитку економіки та юридично-правових оболонок, що є одночасно і викликом як

щодо впровадження вже сталих із часом класичних категорій за фаховими елементами методу бухгалтерського обліку в сучасне середовище, так і необхідності їх осучаснення в умовах цифрового та диджиталізаційного прогресу в економічних процесах і контролю за ними [3]. В умовах цифровізації постають нові запити користувачів облікової інформації.

Облік функціонує в певних просторово-часових межах відносно господарської діяльності і поданий як квартет «людина – природа – господарська діяльність – інформація», який має вплив на формування базових цінностей облікової науки [2].

Філософія складання звітності в нашому дослідженні розкривається не тільки як логічне фахове технічне завершення обліку для покриття інформаційних потреб користувачів, а і як соціально-комунікативний феномен.

Фінансову звітність розглядаємо ми не як набір чисел у таблицях. Її справжня суть значно глибша: це своєрідна мова бізнесу, через яку компанії спілкуються з інвесторами, кредиторами, державою та суспільством. Саме тому філософія складання фінансової звітності базована на прозорості, достовірності та відповідальності.

На тлі піклування про комерційну та репутаційну привабливість тим не менш однією з головних ідей є правдивість. Звітність має відображувати реальний стан справ підприємства, не створюючи ілюзій і не прикрашаючи дані заради вигіднішої картини. Водночас важливими залишаються своєчасність, зрозумілість і порівнянність інформації, що дає змогу користувачам ухвалювати обґрунтовані рішення.

Філософія звітності тісно пов'язана з етикою професії бухгалтера та фінансиста. Адже будь-яка звітність – це результат не лише дотримання стандартів, а й професійного судження, де кожне рішення має базуватися на принципах доброчесності та об'єктивності. Маніпулювання даними, прикрашання результатів чи приховування фактів суперечать самій ідеї звітності як інструменту довіри.

Окрему роль відіграє вибір методів обліку: між консерватизмом і агресивними оцінками, між прозорістю та спробами «згладити» коливання. Такий вибір відображує не лише правила, а і філософію компанії, її корпоративну культуру і стратегічні цілі.

І, нарешті, фінансова звітність – дзеркало розвитку економіки та суспільства. Еволюція від простих балансів до консолідованих звітів і нефінансової звітності показує зростання значення соціальної відповідальності бізнесу, сталого розвитку та прозорості [4, 5].

У процесі дослідження нами були вироблені *основні ідеї філософії складання фінансової звітності* (як керівні філософські принципи):

- *звітність як знання, а не лише цифри (епістемологічний вимір)* – звітність перетворює облік із набору даних через достовірність, обґрунтованість, корисність знань на осмислене знання для ухвалення рішень;

- *звітність як дія (праксеологічний вимір)* – звітність має сенс лише тоді, коли на її основі ухвалюють ефективні рішення, що допомагає оцінити результативність і корисність для користувачів;

- *звітність як довіра (етичний вимір)* – звітність, ґрунтуючись принципами чесності, прозорості та відповідальності, виконує роль соціального контракту між бізнесом і суспільством;

- *звітність як досвід (феноменологічний вимір)* – звітність, що надана користувачам, має бути зрозумілою, прозорою та доступною для сприйняття;

- *звітність як інтерпретація (герменевтичний вимір)* – окрім доступності сприйняття, звітність має містити тлумачення і пояснення змісту даних і мати ознаки та елементи професійного судження, вибору методів оцінювання, пояснень;

- *звітність як баланс суперечностей (діалектичний вимір)* – пошук гармонії у протиріччях між точністю і зрозумілістю, стандартизацією і гнучкістю, унікальністю і гармонізацією, інтересами бізнесу та суспільства.

Узагальнюючи, філософія складання фінансової звітності полягає в поєднанні знань, дії, довіри, досвіду, інтерпретації та балансу інтересів.

Отже, філософія складання фінансової звітності – це не просто технічний процес, а поєднання знань, етики, професійної відповідальності та розуміння своєї ролі у створенні довіри між бізнесом і суспільством. Звітність в обліку потрібно оцінювати не лише за точністю чисел, а і тим, **наскільки вона ефективно виконує комунікативну функцію**: робить інформацію зрозумілою, корисною, етичною і такою, що формує довіру в суспільстві. У цьому сенсі вбачаємо, що актуальними та перспективними стануть дослідження, спрямовані на удосконалення теоретичних та організаційно-методичних засад складання облікової звітності для підвищення її інформативності та релевантності у процесі інформаційного забезпечення ухвалення рішень.

Філософія складання фінансової звітності в сучасних умовах перетворюється на практику відповідального обліку, а результатом цього процесу стає довіра – головна цінність сучасної економіки.

Список використаних джерел

1. Кундря-Висоцька О. П., Вагнер І. М., Демко І. І. Іманентна філософія сучасного обліку в контексті поглиблення сутності його предмета. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 1 (42). С. 145-153. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.42.2022.3725>.
2. Семанюк В. З. Облікова філософія в системі теоретичного знання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2018. Вип. 1 (51). С. 442-448. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1\(51\).442-448](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2018.1(51).442-448).
3. Євсєєва О. О. Філософія обліку і його феномен: виклики сучасності, анахронізми та форсайти. *Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. 25 жовтня 2024 р.* / відп. за випуск І. В. Толстов. Харків: УкрДУЗТ, 2024. С. 127-131. URL: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/ljudina_suspilstvo_komunikativni_tehnologii_2024.pdf.
4. Євсєєва О. О. Фінансова та нефінансова звітність як джерело прозорості інформації оцінки сталості економіки. *Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 21–22 квітня 2021 р.)*. Харків: ХНУБА, 2021. С. 152-154.
5. Євсєєва О. О. Концептуальний підхід методології підготовки звітних даних у порівняльній вигляд при розрахунку показників фінансового стану. *Економічний простір: зб. наук. праць*. 2022. № 178. С. 71-77. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/178-12>.

ЗАЙКІНА Г. М., д-р. юрид. наук, професор,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Для сучасного етапу розвитку української державності характерні активні процеси цифрової трансформації публічного управління, що охоплюють усі сфери діяльності органів державної влади, зокрема правоохоронних інституцій. З огляду на зростання ролі інформаційних технологій, питання цифровізації органів прокуратури та інших правоохоронних органів набуває особливої ваги в контексті